

การพัฒนาการแปรรูปพืชสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น จากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา : บ้านโพธิ์พัฒนา ตำบลคณสี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

THE DEVELOPMENT OF PROCESSING HERBS BASED ON LOCAL INTELLIGENCE FROM THE VARIETY OF BIODIVERSITY RESOURCES TO IMPROVE COMMUNITY'S ECONOMY: THE CASE STUDY OF BHAN PHOPATTANA, TAMBON KHONTHI, AMPHOE MUEANG, KAMPHAENG PHET PROVINCE

นงลักษณ์ จิวจุ^{1*} ทิพย์วรรณ ศิบุญนันท์² ชญานันท์ ศิริกิจเสถียร³ และ วีรวรรณ แจ้งไม้⁴
Nonglak Jiwju^{1*} Tippawan Siboonnun² Chayanan Sirikitsathian³ and Weerawan Jangmo⁴

สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (แม่สอด)^{1,2}
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร^{3,4}
jeab151127@hotmail.com^{1*}

บทคัดย่อ

การพัฒนาการแปรรูปพืชสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น จากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา : บ้านโพธิ์พัฒนา ตำบลคณสี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาแปรรูปพืชสมุนไพรท้องถิ่น จากความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชสมุนไพร และแนวทางการแปรรูปพืชสมุนไพรให้เป็นสินค้าของชุมชนบ้านโพธิ์พัฒนา ตำบลคณสี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องและมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการพืชสมุนไพรในชุมชน จำนวน 10 คน และกลุ่มแม่บ้านที่สนใจในการพัฒนาการแปรรูปพืชสมุนไพรท้องถิ่น จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ การสังเกต กิจกรรมการพัฒนา และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแบบเชิงพรรณนา โดยเขียนเป็นความเรียง อธิบายลักษณะของสิ่งที่ศึกษาโดยเฉพาะผลการศึกษาพบว่า ผู้ใหญ่บ้านและกลุ่มผู้นำชุมชน รวมทั้งประชาชนบ้านโพธิ์พัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลคณสี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร นั้นได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาการแปรรูปพืชสมุนไพรเพราะชุมชนมีพืชสมุนไพรหลายชนิดถือได้ว่ามีความหลากหลายด้านชีวภาพ ผู้วิจัยจึงร่วมกับผู้นำและประชาชนบ้านโพธิ์พัฒนาในการแปรรูปพืชสมุนไพร โดยการทำสบู่สมุนไพร และลูกประคบสมุนไพรแห้ง และร่วมกันออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ เกิดมูลค่าเพิ่มในตัวผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัย พบว่าการรวมกลุ่มการแปรรูปพืชสมุนไพร การทำสบู่สมุนไพรกับการทำลูกประคบแห้งสามารถผลักดันให้เป็นสินค้าชุมชนได้ เพราะกลุ่มมีความรู้ ความเข้าใจในการแปรรูป และมีแนวทางในการจัดหางบประมาณโดยมีการปรึกษากับทางกลุ่มผู้นำชุมชน ซึ่งกลุ่มผู้นำชุมชนก็ได้ให้ความสำคัญและกำลังจะผลักดันให้เป็นสินค้าชุมชน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มพื้นที่การปลูกพืชสมุนไพร และเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชสมุนไพร เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน รวมทั้งเป็นการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกด้วย คำสำคัญ: การแปรรูปพืชสมุนไพร ความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชสมุนไพร ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ABSTRACT

The development of processing herbs based on local intelligence from the variety of biodiversity resources to improve community's economy: the case study of Bhan Phopattana, Tambon Khonthi, Amphoe Mueang, Kamphaeng Phet Province aims to develop herb's processing and promote them as the products by Bhan Phopattana Phopattana, Tambon Khonthi, Amphoe Mueang, Kamphaeng Phet Province. The sample groups used in this research are ten related and experiences persons involved in herbs from the village and a group of 20 housewives interested in the development of processing herbs. Tools used in this study are interviewing, observation, developing the activities, and group discussion. Data is presented in descriptive analysis through the essay explaining the characteristics of aimed objects.

The result of this study shows that the village chief and village's leaders, including the villagers of Bhan Phopattana Phopattana, Moo 5, Tambon Khonthi, Amphoe Mueang, Kamphaeng Phet Province, place importance on the development of processing herbs because the community has various herbs which can be considered as a biodiversity resource. The examples of herbs found in the village are turmeric (*Curcuma longa*), *Zingiber purpureum* Roscoe, *Houttuynia cordata*, *Aloe vera*, galangal, lemongrass, *Momordica cochinchinensis*, basil, sweet basil, sacha inchi, and *Curcuma zanthorrhiza*. The researcher had joined the village leaders and the villagers of Bhan Phopattana Phopattana in the development of processing herbs which consisted of 2 activities: making herbal soap and dried herbal ball for massage. Together with the villagers, the researcher helped developing product and packaging design to make them look more interesting and add value to the product. The researcher also found that herbal soap and dried herbal ball for massage can be promoted as the village's products because the villagers are knowledgeable and understand the processions. There are also many ways to fund this project. The villagers can consult with the village leaders if they face obstacle because they place importance on this project and plan to promote them as community's products. They tend to extend the area for herbs growing and increase diversity as well. All of these are to aim for developing the sustainable community's economy and developing local intelligence.

Keywords: processing herbs, variety of herb biodiversity, local intelligence